

بررسی الگوی مصرف سوخت در حمل و نقل شهری بر اساس ویژگیهای اقتصادی-اجتماعی (مطالعه موردی: شهر شیراز)

علی سلطانی، استادیار شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه شیراز¹
مهرناز مهرآئین، دانشجوی کارشناسی ارشد شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی²
سید احسان سید ابریشمی، استادیار برنامه ریزی حمل و نقل، دانشکده عمران و محیط زیست، دانشگاه
تربیت مدرس³

soltani@shirazu.ac.ir

MehrnazMehraein@gmail.com

seyedabrishami@modares.ac.ir

چکیده

شرایط اقتصادی-اجتماعی یکی از عوامل تاثیرگذار در الگوی مصرف سوخت در جوامع شهری است. آگاهی از این الگوی مصرف می‌تواند کمک موثری به برنامه‌ریزان حمل و نقل شهری برای اتخاذ سیاستهای کاهش مصرف سوخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل اعم از شبکه‌های خیابانی و سیستم‌های حمل و نقل همگانی باشد. همچنین با توجه به گسترش مصرف سوخت در زندگی شهری، یافتن راهی به منظور تحلیل الگوی مصرف سوخت و در نتیجه مدیریت مصرف آن جایگاه ویژه‌ای می‌یابد. در این مقاله به تحلیل رابطه میان عوامل مختلف اقتصادی-اجتماعی بر الگوی مصرف سوخت در حمل و نقل مناطق شهری پرداخته شده است. نتایج این مطالعه می‌تواند در تاثیر عوامل مختلف اقتصادی-اجتماعی و برنامه‌ریزی برای کاهش مصرف سوخت در راستای متغیرهای موثر بر شکل دادن به این الگو بسیار موثر باشد. به این منظور روش و رویکرد تحلیلی و مقایسه‌ای بکار گرفته شده است و با تکمیل 140 پرسش‌نامه به صورت مصاحبه‌ای در دو محدوده از کلان‌شهر شیراز اطلاعات لازم جمع‌آوری و در ادامه مورد مقایسه و تحلیل قرار گرفته‌اند. با توجه به نتایج، محدوده ارم با وجود نزدیکی به مرکز شهر به دلیل خصوصیات متفاوت درآمد و میزان تحصیلات بالاتر ساکنین آن در مقایسه با محدوده معالی آباد که در فاصله دورتری از مرکز شهر قرار گرفته و اقشار با درآمد کمتر با سطح تحصیلات پایین‌تر در آن ساکن هستند، مصرف انرژی سوخت بیشتری داشته است. افزایش فاصله از مرکز شهر لزوماً دلیل بر مصرف سوخت بیشتر در حمل و نقل نیست، نتایج این تحقیق در مورد مطالعه نشان داده است که وضعیت اقتصادی بهتر و سطح بالاتر تحصیلات سبب تمایل بیشتر به فعالیت، جابه‌جایی و افزایش مصرف سوخت خواهد بود. برنامه‌ریزان باید سیاستهای خود را به قیمت‌گذاری در جهت افزایش هزینه سفر با وسیله‌نقلیه شخصی و فرهنگ‌سازی در قشری از جامعه که تحصیلات بالاتری دارند برای کاهش مصرف سوخت سوق دهند.

کلید واژه: برنامه ریزی حمل و نقل، خصوصیات اقتصادی-اجتماعی، مصرف سوخت، کلانشهر شیراز